

## Kinh t  Vi t Nam 35 năm nhìn l i: Bao c p và kh ng ho ng

T&#225;c Gi&#7843;: M c Lâm, phóng viên RFA

Th&#7913; N&#259;m, 29 Th&#225;ng 4 N&#259;m 2010 08:09

---

Nhân k  ni m 35 năm ngày th ng nh t đ t n c, Ban Vi t Ng  Đài RFA có lo t bài vi t v  nhi u đ  tài,

chúng tôi xin gi i thi u bài vi t 35 năm nhìn l i kinh t  Vi t Nam do M c Lâm th c hi n.



*Photo courtesy of hoangsa.org M t c a hàng ki u m u  Hà N i trong th i bao c p.*

Đây là bài đ u tiên trong m t lo t ba bài tóm l c ba th i k  chính: Kh ng ho ng, Đ i m i và cu i cùng là Phát tri n.

35 năm k  t  ngày chi n tranh k t thúc, n n kinh t  Vi t Nam đã chuy n đ i t  kinh t  XHCN tr  thành kinh t  th  tr ng v i đ y đ  nh ng thu c tính mà m t n n kinh t  c nh tranh c n có.

Trong n n kinh t  y, khi bi n đ ng cung c u hay b t n tài chánh x y ra thì v n đ  l m phát xu t hi n là m t đ u t  y u.

Th  nh ng v i kinh t  v n hành theo cung cách XHCN thì hai ch  l m phát không ph i là m i lo c a nh ng ng i h ng đ n và l o l i n n kinh t  bao c p ngay c  trong giai đ n đ t n c th ng nh t, không còn m i lo v  chi n tranh đi ch ng n a.

## **Nam Bộ c sát nhập**

“35 năm qua nó có 10 năm duy ý chí, xây dựng XHCN và đưa đất nước đến kinh doanh. Kế tiếp là 10 năm đi tìm lối thoát và còn lại 15 năm hỗn loạn.

Ô. Nguyễn Xuân Nghĩa

Năm 1975, khi miền Nam hoàn toàn sát nhập với miền Bắc, có hai nền kinh tế hợp lại trong một hoàn cảnh khá đặc biệt. Lúc đó miền Bắc gần như kiệt quệ sau hàng chục năm chiến tranh. Gánh nặng của chế độ bao cấp miền Bắc mang vào cùng với nền kinh tế của Miền Nam lúc đó gần như kiệt quệ sau khi bỏ hàng loạt biện pháp đánh thuế, giãn dân lên vùng kinh tế mới và phong trào vượt biên ngày một nhiều hơn đã khiến cho Việt Nam gần như suy sụp hoàn toàn.

Bà Phạm Chi Lan, nguyên trưởng văn phòng Thủ tướng như là hoàn cảnh lúc bấy giờ :  
Sau giờ phóng 1975 phải nói là nền kinh tế Việt Nam hết sức khó khăn. Bởi vì lúc đó mình vừa ra khỏi cuộc chiến tranh, nền kinh tế bị kiệt quệ với rất nhiều cơ sở vật chất bị tàn phá. Tiếp theo xả giao thông đến các nhà máy xí nghiệp ở phía Bắc, rồi đến ruộng phía Nam rất nhiều người không canh tác được. Bom đạn và cơ chế thuế hào hùng đã trút xuống rất nhiều trong cuộc chiến.



▢ *Tem lương thực trong thời bao cấp. Photo courtesy of [hoangsa.org](http://hoangsa.org)*

Nền kinh tế Việt Nam vốn dựa vào nông nghiệp ngay bên thân nền nông nghiệp cũng bị tàn phá nặng nề bởi chiến tranh. Sau năm 75 thì cả hai miền tuy nhập lại cùng một nước nhưng hai nền kinh tế thì khác nhau và những rủi ro lớn ban đầu sau chiến tranh về mặt xã hội cũng như những rủi ro lớn đến kinh tế.

Về mặt đời sống lúc bấy giờ sau năm 75 thì các nước phương Tây theo chính sách của Mỹ cấm vận Việt Nam cho nên rất dè dặt trong chuyện phát triển quan hệ với Việt Nam; Về cả bên Việt Nam vốn duy trì liên hệ với khối Liên Xô, với Đông Âu và một phần Trung Quốc và vì vậy cho nên nền kinh tế rất khó khăn.

Những năm sau còn khó khăn hơn bởi vì vài năm đầu sau 75 vốn còn một chút những tiềm lực cũ của miền Nam còn đó nhưng sau này khi không còn những nguồn bổ trợ vào thì những tiềm lực đó giảm sút dần.

Kinh tế miền Nam được hỗ trợ rất lớn từ Mỹ cũng như các nước phương Tây trước đây và vì vậy nền kinh tế chung của đất nước càng khó khăn hơn. Cũng thêm với hai nền kinh tế theo hai nền kinh tế XHCN cũ từ miền Bắc đưa vào đã đẩy nền kinh tế rơi vào cuộc khủng hoảng nghiêm trọng vào những năm 70 và đầu 80.

Làm phát triển ba chức số không làm cho chính quyền mới lo âu. Men chiến tranh góp phần làm cho hậu quả tàn phá nặng trong hào quang của kinh điển XHCN thà mãn hoàn toàn. Cũng giác khó khăn với kinh tế được khá lập bởi những lý thuyết duy ý chí khiến đi sự ngừng dân trở thành góp phần tuy vậy. Lúc đó không ai trong chính quyền thà nhàn có làm phát triển nền kinh tế xã hội chủ nghĩa. Cũng không ai dám đưa vốn đầu ra để phân tích, bàn luận công khai.

Người dân miền Nam không thể làm quen với chế độ tem phiếu nên ngay sau khi đất đi thì nền kinh tế nhụt yếu ra cả miền Nam sống trong tâm trạng ngột ngạt chèn ép.

Đôi phó với tình trạng này là một ý tưởng hết sức duy ý chí được đưa ra. Cũng từ Giá-Lưu thông-Tiền hình thành từ đây đã mau chóng thúc đẩy nền kinh tế Việt Nam rơi sâu hơn nữa vào cơn khủng hoảng.

## **Ngăn sông cấm chợ**

“Hàng hóa kinh tế theo hàng hóa XHCN cũ từ miền Bắc đổ vào đã đẩy nền kinh tế rơi vào cuộc khủng hoảng rớt nền xuống vào những năm 70 và đầu 80.

Bà Phạm Chi Lan

Nông dân có lẽ là thành phần chịu thiệt hại nặng nề nhất. Sản phẩm của họ sau một thời gian truy trýt làm ra không thể tiêu thụ một cách công bằng. Bất cứ nông phẩm nào cũng bị nhà nước thu mua và đóng tiền ngòai nông dân cầm đầu c trong tay không hề được xởng với một hội công sở c bị ra trên cánh đồng của họ. Là một nông nghiệp nhàn hạ thì ư ợo ăn đến nơi phải ăn đến bị ng nhữ u thê thê c phẩm mà trê c đây miền Nam vẫn dùng cho gia súc. Đói kém hoành hành toàn xã hội đã khiến cho thê kinh tế của Việt Nam vẫn ềo ư t trong thời gian chiến tranh ềi càng khó khăn hơn trong thời gian hòa bình.

Bình pháp ngăn sông cấm chợ được mang ra thi hành càng khiến đời sống thêm bế tắc hơn khó khăn. Hàng hóa không thể luân chuyển trên thị trường khi cung và cầu không gặp nhau và tất đó vì n ề nh một số số p đê kinh tế ló đê ng trên nhữ u một khi n nhà nước phải nhìn nh n c n phẩm để m i toàn di n m i mong t n t i.

Bà Phạm Chi Lan trả lời:



*Quỹ phân phối thị trường Hà Nội trong thời bao cấp. Photo courtesy of hoangsa.org*

Xuất phát từ những đóng góp chính của người nghèo đối với khó khăn chung của các người làm cho những

ng&#i đi&#u hành & các đ&a ph&#ng ng&#i ta c&m th&y b&c xúc và tìm m&i cách đ& v&#t qua khó khăn.

Ch&c m&i ng&#i còn nh& câu chuy&n c&a bí thư t&nh &y Vĩnh Phúc.....ngoài Vĩnh phúc ra & m&t s& n&i khác nh& Long an & phía Nam. Và t& đó nh&ng sáng kiến đ&i m&i đ&#c ghi nh&n kh&p n&i và đ&#c báo cáo lên thí l&nh đ&o nghiên c&u và nhân r&ng ra tr& thành mô hình đ&i m&i t&i Vi&t Nam.

Sau đ&t đ&i ti&n năm 1986, &m phát th&c s& tr& thành n&i ám &nh c&a toàn xã h&i. Đây không ph&# là năm đ&u tiên có &m phát nh&ng nó đã t&n t&i và âm & t& nhi&u năm tr&#c. Quan ni&m sai &m v& đ&i ti&n đã làm c& xe kinh t& ch&ch bánh.

Các nhà ho&ch đ&nh kinh t& XHCN đã xem ph&#ng án đ&i ti&n nh& m&t vũ khí m&nh m& nh&m ch&ng &i &m phát và căn c& trên &p lu&n r&ng s&c mua c&a đ&ng ti&n m&i s& b&ng 10 &n s&c mua c&a đ&ng ti&n cũ khi&n cho giá tr& đ&ng b&c Vi&t Nam ngày càng tu&t đ&c th&m h&i.

Sau đ&i ti&n, &m phát tăng đ&n m&c không còn đ&m đ&#c là bao nhiêu ph&n trăm cho chính xác. Ch& s& CPI lên t&i 92% và nhanh chóng chi&m lĩnh con s& 775% trong su&t hai năm sau đó.

Nhà t& v&n kinh t& Nguy&n Xuân Nghĩa nêu c&m t&#ng c&a ông trong giai đ&#n này nh& sau: N&u ghi nh& v& 35 năm c&a n&n kinh t& Vi&t Nam thì mình có th& ghi nh& trên hai tr&c th&i gian và không gian.

Nói v& th&i gian thì 35 năm qua nó có 10 năm duy ý chí, xây d&ng XHCN và đ&a đ&t n&#c đ&n kh&ng ho&ng.

K& ti&p là 10 năm đi tìm &i thoát và còn &i 15 năm h&i nh&p vào lu&ng kinh t& th& tr&#ng c&a th& gi&i.

*Quý v& v&a nghe chúng tôi khái quát &i m&t vài đ&#m then ch&t trong th&i gian 10 năm đ&u sau chi&n th&ng gi&i phóng toàn b& mi&n Nam cùng nh&ng h& &y mà m&t n&n kinh t& XHCN g&p ph&i trong th&i h&u chi&n.*

